

Hämeská nářečí

Na místě **d** je obvykle **r** nebo **l**. Souhláska **l** je výhradní prvek hämeského nářečí:

Na místě **ts** je **tt** (neprobíhá střídání stupňů):

Konsonantní skupiny a souhláska **f** se objevuje na začátku slova pouze na jihu a západě oblasti hämeského nářečí:

Diftongy **ie**, **uo** a **yö** se otevírají: **tuan**, **nuari**, **tyämiäs**

U víceslabičných sloves chybí znak 3. infinitivu -mA-: **tu ottaan** (tule ottamaan) **istuun**

Vokální skupiny **ea**, **eä**, **oa**, **öä** se nahrazují dlouhými vokály **ee**, **oo** a **öö**:

Koncové **-i** nepřízvučné slabiky mizí: **anto**, **sano**, **niillä pellolla**

U sloves **olla**, **tulla**, **mennä**, **panna** a **sanoa** mizí souhláska **l** a **n**, pakliže je mezi dvěma vokály:

tut tänne, **älä sa**, **eijo**, **pap pois**

(I v jiných nářečí k takové změně dochází, vokál následující po vypadlém konsonantu je však dlouhý: **ei mee**, **eijoo**, **ei paa**.)

Hämeské speciality

U skupin konsonantů **nk** nedochází ke střídání stupňů.

Souhlásky **n**, **m**, **l** a **r** geminují na hranici mezi první a druhou slabiku v případě, že ve slabice první je dlouhý vokál či diftong: **siinnä**, **viimme**, **viällä**, **koirra**

Částicový sufix **-kAAAn** je krátký: **-kAn**

Zájmena **tuo** a **nuo** mají tvar **toi** a **noi**: **toi**, **tota**, **tolle**, **tosta...**

noi, **noita**, **noille**, **noista...**

Osobní zájmena v plurálu se skloňují: **me**, **meitin**, **meittiä**, **meitillä...**

te, **teitin...**

he, **heitin...**

Některé tvary nahrazuje vazba slovesa *panna* s významovým slovesem v instruktivu 2. infinitivu:

pas nyt tehren (pane nyt tehden / tee nyt)

pantiiv vako mitaten (pantiin vako mitaten / mitattiin vako)

Jihozápadní nářečí

Na místě **d** je obvykle **r**, někde je zachováno původní jihozápadní **ð**.

Na místě **ts** je **tt** : **t** nebo původní **tt** : **t**.

Na začátku slova může být i skupina souhlásek.

Diftongy ie, uo, yö se zužují: **siäl** (siellä), **pualet** (puolella), **kiahuva vet** (kiehuvaa vettä), **yäl**

Koncovka inessivu se zkracuje na pouhé **s**.

Vlastní jihozápadní prvky

Konsonanty **k**, **p**, **t**, **s** se před zkráceným dlouhým vokálem či diftongem zdvojují:

menttiin, kaks jalkka, kylmemppä, uussi.

Konsonanty **k**, **p**, **t** se po hláskách **n** a **m** vyslovují částečně zněle:

onG (onko), niitten Gans (niitten kanssa), talomBoik (talonpoika), mum Bäästän (minun päästäni), linD (lintu), sillon Dual (silloin tuolla)

Gemináty **nn**, **mm**, **ll**, **rr** se zkracují po dlouhém vokálu, diftongu nebo nepřízvučné slabice:

mole**mat**, kää**n**etti (käännettiin), juha**n**us, kua**l**u (kuollut), kelv**o**line, ymmä**r**ys

Krátký vokál na konci tří- a víceslabičných slov vypadne. U dvojslabičných slov vypadne krátký vokál jen tehdy, je-li první slabika dlouhá: talv_, paks_ puu, teräv_, merkilist_, naapur_ kylä, palk_, poik_, Jumal_

U tří- a víceslabičných slov mizí vokál druhé slabiky: raum_ laise riit_ levä, muut_ mis, yks_ näine, s_ tä, s_ te, m_ nä(ä), m_ nuu, s_ nä(ä), s_ nuu

Dlouhé vokály jsou většinou pouze v první slabice. V ostatních slabikách se zkracují:

ehto (ehtoo, ilta), mont kertta, käytti (käyttiin), sanotan, kauniks ja terveks

Koncové vokály **i**, **u** a **y** diftongů se mění na **e**, **o** a **ö** :

laeh (laiha), koer, joka päev, laola, käövä (käyvät)

Znakem minulého času préteritního (*imperfekti*) je **-s(i)**.

Etelä-Pohjanmaan murre

Namísto d je r: pata : parat

Namísto ts je tt bez střídání stupňů.

Na začátku slova může být skupina souhlásek f nevyjímaje.

Pohjalské prvky

Konsonant **h** mezi dvěma vokály koncové slabiky kmene (1) a u illativu (2) se zachoval.

Analogicky je vložen mezi vokály i v pasívu (3): (1) portahat (portaat), (2) kouluhun (kouluun) (3) saarahan (saadaan).

Velmi běžný je šva-vokál: jalaka, lehemä, vanaha, silimä. K tomu se váže též zvláštní střídání stupňů (jen u slov se zadními samohláskami): jalaka : jalaat, pelko : peloot.

Namísto obvyklých skupin samohlásek **ea**, **eä**, **oa** a **öä** stojí **ia**, **iä**, **ua**, **yä**: hopia, pimiä, huonua maitua.

Jihopohjalské prvky

Neprobíhá geminace konsonantů.

Hlávka **s** na konci slova se mění na **h**: kirkah vesi, miäh lähtöö, kirvehvarsí.

Diftongy s koncovým vokálem **i** se v jiné slabice než v první (*aita*) narovnávají: annoon, huonoosta.

Východní nářeční prvky

Kmen ve tvaru 3. osoby sg. e-kmenových sloves končí na -O: tuloo (tulee), menöö (menee).

Střední a severní pohjalské nářečí

Střídání stupňů u souhlásky **t** je stejné jako ve východních nářečích: ve slabém stupni ji nahrazuje **j** nebo **v** nebo mizí úplně: teh'ä, saje, sovassa.

Skupinu **ts** nahrazuje **tt** (Z) nebo **ht** (V).

Skupiny **lk** a **rk** se střídají buď s **lij** a **rij** (Z), nebo s **l** a **r** (V):
nälkä : näljän / nälän
härkä : härjän / härän

Na předělu slov a morfémů dochází k asimilaci souhlásek ve skupinách **tk** a **tp**: **kk** a **pp**.

Oom minä teheny**kki**. Em muistanup puhua. Annakko...?

V otázkách ve 2. os. sg. u sloves *olla* a *tulla* se následné zájmeno **sinä** zkracuje až na jakýsi sufix:

Ookk**ona** Oulusta? Tuuko **nää**?

Obecná geminace je naprosto běžná: kallaa, sattaa, kevväällä.

Stejně tak i šva-vokál: jalaka, kylmä talavi-ilima.

Skupiny samohlásek **eA** a **OA** nahrazuje **iA** a **UA**:

korkia, putuaa.

Peräpohjalaiset murteet

Při střídání stupňů se chová hláska **t** jako ve východních nářečích: buď zmizí, nebo je nahrazena **v** či **j**.

Gemináta **tt**, náhrada za **ts**, se při střídání nezkracuje.

Obecná geminace má výskyt téměř všude.

Původní hláska **h** mezi koncovými vokály kmene a na začátku illativu: *talohon*. Někdy dochází k metatezi (*talhoon*) a někdy k následnému zkrácení (*talhon*).

Šva-vokál se může i nemusí objevit.

Zadnopenhjalské speciality

Gemináty **nn**, **mm**, **ll** a **rr** se zkracují po dlouhém vokálu či diftongu (je to vlastně opačný proces procesu obecné geminace) a na rozhraní druhé a třetí slabiky a slabik dalších: pääle, meilä, suuremat

Souhláska **v** se vytrácí v případě, že má v okolí samohlásku **A**: sau, Roaniemi, hyä, kua.

Koncovka 3. os. sg. za znakem minulého času a kondicionálu je pouhé **t** (nikoli **-vAt**): het annoit.

Tato koncovka může s konsonantem následujícího slova či morfému asimilovat: pojat osasik kertoa

Zájmena **minä** a **sinä** jsou obvykle ve tvaru **mi(e)**, **si(e)**; zájmena **me**, **te** a **he** ve tvaru **met**, **tet**, **het**.